



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 360/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Fórum pro lidská práva, z. s.**, Mánesova 1175/48, Praha 2, Česká republika, zastúpeného advokátom Mgr. Michalom Zálešákom, LL.M., Heyrovského 14, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/97/2020 takto

## rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/97/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/97/2020 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

## Odôvodnenie:

### I.

#### Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 360/2025 z 12. júna 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú ústavnému súdu 14. mája 2025, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/97/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako právnická osoba tzv. antidiskriminačnou žalobou podanou okresnému súdu 16. novembra 2020 [podľa § 9a v spojení s § 10 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“)] domáha ochrany práva na rovnaké zaobchádzanie osôb príslušných k etnickej skupine, a to väčšieho počtu osôb rómskeho pôvodu pokiaľ ide o ich prístup k pitnej vode a primeranému bývaniu. Okresný súd zostal po doplnení žaloby (doplnená 18. decembra 2020 na základe výzvy okresného súdu z 26. novembra 2020, pozn.) nečinný, v napadnutom konaní nenariadil žiadny termín súdneho pojednávania a ku dňu podania ústavnej sťažnosti v prejednávanej veci nerozhodol, a to aj napriek sťažnosti sťažovateľa na prietahy v konaní z 24. januára 2025, ktorú podľa predsedu okresného súdu (upovedomenie sp. zn. Spr 2212/25 z 21. februára 2025, pozn.) nebolo možné vybaviť v zákonnej lehote, a to pre absenciu zabezpečenia podkladov.

## **II.**

### **Argumentácia sťažovateľa**

3. Podľa sťažovateľa sa prejednávaná vec nevyznačuje právnou ani skutkovou zložitou, k vzniku prietáhov neprispel a ich existenciu spôsobila nečinnosť okresného súdu. Na podklade uvedeného odôvodnil zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

## **III.**

### **Vyjadrenie okresného súdu**

4. Predseda okresného súdu odkázal na stanovisko zákonného sudcu, ktorý považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú a spochybňuje oprávnenie sťažovateľa domáhať sa vyslovenia porušenia namietaných práv, keďže tieto majú subjektívny charakter a v posudzovanom prípade ide o tzv. verejnú žalobu (§ 4 Civilného sporového poriadku), pričom odkazuje aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 4/02. Rozporuje názor sťažovateľa o jednoduchosti prejednávanej veci, keďže sťažovateľ ani v doplnení žaloby nekonkretizoval, čoho sa domáha a z akých skutočností uplatňované nároky odvodzuje, keď odkázal len na rozsiahle medzinárodné dokumenty, čím je žaloba neurčitá. Napadnuté konanie ovplyvnila aj pandémia ochorenia COVID-19 a s tým súvisiaca práceneschopnosť sudcu, ako aj početnosť rozhodovanej agendy, keď z uvedených dôvodov pred všeobecne formulovanou žalobou uprednostnil urgentnejšie konania, v ktorých subjekty boli aktívne.

## **IV.**

### **Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti**

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 381/2020, I. ÚS 304/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 38/2025).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Z hľadiska povahy veci ústavný súd konštatuje, že antidiskriminačné spory je potrebné vo všeobecnosti považovať za náročnejšie na dokazovanie, a to hlavne vo fáze hodnotenia vykonaných dôkazov (III. ÚS 90/2015, III. ÚS 75/2019, II. ÚS 115/2020), avšak z okolností prípadu sťažovateľa vyplýva, že v doterajšom priebehu konania okresný súd nevykonal žiadne relevantné dokazovanie a k zabezpečeniu dôkazových prostriedkov a s tým spojenému právnemu posúdeniu skutkového stavu nevyhnutnému pre rozhodnutie v merite veci nepristúpil. Ústavný súd však pripomína, že ani právne či skutkovo sebanáročnejší prípad nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu (m. m. I. ÚS 688/2014, I. ÚS 434/2021, III. ÚS 547/2023). V správaní sťažovateľa neboli zistené skutočnosti majúce vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania, aj keď pozornosti ústavného súdu neunikla ani potreba opakovaného dopĺňania pôvodnej žaloby (na základe výziev okresného súdu z 26. novembra 2020 a zo 6. augusta 2025, pozn.).

9. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov v napadnutom konaní je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie sa v zásade od počiatku vyznačuje nečinnosťou okresného súdu, ktorý po doplnení žaloby (18. decembra 2020, pozn.) zostal viac ako štyri roky absolútne nečinný, a to až do 6. augusta 2025, keď sťažovateľa uznesením č. k. 13C/97/2020-270 opakovane vyzval na doplnenie žaloby, čo nie je v žiadnom prípade ústavne akceptovateľné. Rovnako tak je neprípustná aj argumentácia zákonného sudcu o uprednostnení iných konaní pred všeobecne formulovanou žalobou sťažovateľa (bod 4 tohto nálezu, pozn.).

10. Pokiaľ ide o tvrdenie zákonného sudcu o chýbajúcej aktívnej legitímácii sťažovateľa domáhať sa poskytnutia ústavnoprávnej ochrany, ústavný súd dáva do pozornosti § 9a antidiskriminačného zákona, ktorý podľa dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (doplnil antidiskriminačný zákon o § 9a, pozn.), zakotvuje aktívnu legitímáciu mimovládnych organizácií a Slovenského národného strediska pre ľudské práva v prípadoch porušenia zásady rovnakého zaobchádzania v tzv. verejných žalobách, pričom títo budú môcť

vo vlastnom mene podávať žaloby v zákonom vymedzených prípadoch porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, čím odbremenia subjekty poškodené na svojich právach porušením tejto zásady od bariér, ktoré by inak museli prekonať, resp. by ich nikdy neboli schopné prekonať.

10.1. Dikcia § 9a antidiskriminačného zákona tak svojím znením vytvára osobitný konštrukt, keď v prípade porušenia zásady rovnakého zaobchádzania týkajúceho sa väčšieho alebo neurčitého počtu osôb priznáva právo domáhať sa ochrany práva na rovnaké zaobchádzanie aj právnickej osobe podľa § 10 ods. 1 označeného zákona. V napadnutom konaní je takou sťažovateľ, ktorý je ako registrovaný spolok zaoberajúci sa ochranou pred rozdielnym zaobchádzaním aktívne legitimovaný na podanie tzv. antidiskriminačnej žaloby, keď v prípade iniciovania súdneho konania vystupuje nielen ako subjekt zastupujúci diskriminované osoby (ich zástupca, pozn.), ale primárne ako žalobca disponujúci vlastným právom domáhať sa ochrany pred diskrimináciou. Rozhodovaním o uplatnených nárokoch tak bude najskôr dotknutý sťažovateľ a až následne širšia (diskrimináciou dotknutá) verejnosť.

10.2. *Ipsa facto*, v napadnutom konaní sa rozhoduje o práve sťažovateľa, ktoré mu antidiskriminačný zákon priznáva a na ktorého uplatnenie je oprávnený, a teda o veci sťažovateľa. Tým sa paradoxne napĺňa aj názor ústavného súdu, na ktorý zákonný sudca odkazuje (bod 4 tohto nálezu, pozn.), keď podľa uznesenia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 4/02 z 23. augusta 2002 ťažiskovým pojmom a komponentom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti a je spojené len s takou vecou (záležitosťou) účastníka konania pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej prejednanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prejednaní veci účastníka.

11. Podľa čl. 51 ústavy sa možno ústavných práv zakotvených v určitých článkoch ústavy domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Medzi takéto práva patrí aj právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy. Hoci čl. 48 ústavy nie je v čl. 51 výslovne uvedený, vychádzajúc zo vzájomnej súvislosti čl. 46 a čl. 48 ústavy možno konštatovať, že rovnako ako pri čl. 46 ústavy je aj v tomto prípade predpokladom na uplatnenie práva procesnoprávne zakotvenie postavenia subjektu súdneho konania. Subjekt bez akéhokolvek vzťahu ku konaniu totiž zjavne právom podať sťažnosť podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nedisponuje, na druhej strane však nemusí ísť vždy len o účastníka konania, ale podľa povahy procesných podmienok napríklad aj o osobu, ktorá má do konania vstúpiť. Dispozičnej zásade tak podľa noriem procesného práva zodpovedá aktívna legitímácia na podanie ústavnej sťažnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Navyše, podľa judikatúry ústavného súdu, v pochybnostiach treba vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, PLz. ÚS 2/2016). Napokon ústavnoprávny prieskum namietaných práv a poskytnutie ústavnoprávnej ochrany aj občianskym združeniam v súvislosti s tzv. antidiskriminačnou žalobou potvrdzuje aj rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napr. III. ÚS 75/2019, IV. ÚS 197/2024).

12. S poukazom na tvrdenia zákonného sudcu týkajúcich sa početnosti rozhodovanej agendy ústavný súd opakovane dáva do pozornosti, že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu (resp. štátu) spôsobené zlou organizáciou práce či v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdov. Ústavný súd

v zmysle už svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu práv účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľa (m. m. I. ÚS 693/2024, IV. ÚS 564/2024).

13. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

## V.

### **Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia**

14. Keďže v napadnutom konaní nebolo rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

15. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie 2 000 eur. Vzhľadom na konštatovanú absolútnu nečinnosť okresného súdu, majúc na pamäti, že cieľom priznania finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi finančné zadost'učinenie v požadovanej výške 2 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

## VI.

### **Trovy konania**

16. Ústavný súd sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov konania spojených s právnym zastúpením (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 371 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 14,84 eur, t. j. spolu 771,68 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 3. septembra 2025**

**Jana Baricová**  
**predsedníčka senátu**